

Ha nem is lehet a dán erdőgazdaság minden ténykedését hazai viszonyaink között is alkalmazni, azért általánosságban a dán tölgyesek ápolását és kezelését elérendő célképen állíthatjuk hazai tölgyeseink kezelői elé, amelynek megfelelő módosítással való megközelítése nekünk is csak hasznunkra és dicsőségünkre válhatnak.

Ugar és parlag.

Irta: *Béky Albert.*

Az Erdészeti Lapok folyó 5—6. füzetében Majerszky István kartárs ur méltán említi fel, hogy „mi magyar erdészek irni nem nagyon szeretünk“. Abban azonban már nem értek egyet vele, hogy „aki a tapasztalatait leírja, azt sokan bizonyos gúnynyal fogadják s a tollforgatást még az előljárók egy része sem nézi jó szemmel“.

Előre kijelentem, hogy én nemcsak hogy nem vagyok *ilyen* előljáró, de mint előljárónak egyáltalában nem is volt alkalmam ilyen vagy olyan szemmel nézni a mellém rendelteteket mint szakírókat, mert azok több izbeni biztatásomra sem irtak; ennélfogva én nem is mint védekező szólok most, hanem ellenkezőleg mint olyan, akit irásáért előljárói — a fentiekre utalva — nem jó szemmel is nézhetek volna. Ennek daczára ezt teljességgel nem tapasztaltam.

Szerintem nem is magán az iráson van a dolog nyomatéka, hanem azon, hogy az illető mit ír és főként, hogy hogyan írja azt. Ha valaki tisztán tárgyilagosan ír és az irás módja, modora olyan, hogy belőle csupán a tárgy iránt való érdek, az annak előbbvitelére való őszinte törekvés észlelhető, az ilyen irodalmi működés ellen senkinek sem lehet kifogása, az szakunknak csak javára lehet.

Mindez nem tartozik a czimben jelzett tárgyhoz, de mert a Majerszky kartárs ur által tett megjegyzést már másoktól is hallottam, s minthogy úgy vélem, hogy czélszerű ezen, minden elfogadható alapot nélkülöző hitet szakunk teréről minél hamarább eltüntetni: tettem szóvá az ügyet, örülve egyuttal annak, hogy más

czim alá rejtve talán nem tűnik úgy fel, hogy nekünk ilyesmit is tisztáznunk kell.

Irjanak csak nyugodtan, ügyük igazságában bizva, ifjabb kartársaink is, bizonyára örömmel fogják látni.

De térjünk a dologra! Hogy a mezőgazdák azt ne gondolják, hogy mi talán mást értünk ugar alatt mint ők, én is leirom, hogy mit értek alatta, mert ez nem vág egybe Majerszky kartárs ur értelmezésével.

Ha valamely földön nem természetünk semmit, de talaját nem is műveljük: az a föld *parlag*. Ha pedig ugyanezt az üresen hagyott földet annak rendje és módja szerint művelem, munkálom: akkor az *ugar*. A parlaggal nem akarunk semmit elérni, ennél a talaj is, mi is passzívok vagyunk, míg ellenben az ugarral célunk van, amire aktív munkával törekszünk.

Igyekezetünknek az a célja, hogy a talajt a növénytenyésztésre kedvező fizikai állapotba juttassuk, a benne megfogyatkozott tápláló anyagokat gyarapítsuk és hogy az így kezelt földön a gyomot irtsuk.

Hogy milyen a talajnak az a bizonyos kedvező fizikai állapota, azt már én többször is leirtam (de talán még mindig nem elégszer), s így itt csak rövidre fogom: porhanyó, de részeiben mégis egymáshoz simuló. A talaj magától nem lesz ilyenné, sőt ha ilyen volt is, magára hagyatva elromlik, megkeményedik.

Már most ha valamely földben valami termett s azt onnan letakarítottuk, ennek utána a földet általában keményebbnek találjuk, mint amilyen bevetés előtt volt. Ha továbbra is magára hagyjuk, ez a keményedés, összetömöttödés esővel, elpárolgás, a föld saját súlya (legeltetés) stb. folytán csak fokozódik, mignem a talaj fizikai állapota teljesen elromlik. De nem csupán ez történik; fölverődik a mindenféle gyom, gaz, ami a talaj tápláló anyagait és vízkészletét éppen úgy fogyasztja, mint a természetett növény. A föld termőereje tehát fogy annál is inkább, mert a rossz fizikai állapot mellett a talaj — elegendő levegő és víz hiányában — a veszteséget nem tudja pótolni. Hogy a gyomot magérés előtt esetleg közbe lekaszáltatjuk, az nem javít a talajon, csak nem pereg annyi gyommag beléje.

Ez a parlag. Aki ilyet tart, az nem érdemli meg a földművelő nevet.

Ha a learatott földet aratás után sekélyen megszántjuk, a tarló bekerül a talajba s televénynyé korhad. A szántás után megülepdedvén a föld, a felszínen levő gyommagvak kikelnek, de ezek — ősz lévén — már nem tudnak magot érlelni, mert mielőtt meg is tennék, a talajt mélyen felszántjuk, hogy a téli fagy a földet jól áthassa, omlassa, tápláló anyagait oldja s a téli csapadék jól beléje hatoljon.

Tavaszzal, amikor kizöldült az ugar, már nem mélyen, de ismét megszántjuk s ezt őszig, amíg ismét be nem vetjük a földet, annyiszor ismételjük, ahányszor az ugar kizöldült.

Főbb vonásokban ez az ugar művelése. Nagyon messzire vezetne, ha az ekén kívül használt más eszközök czélszerű alkalmazására, s a szántások és más munkák mikéntjére is kiterjeszkedném.

A dolog veleje az, hogy a rendesen művelt ugaron a gyomnak nem szabad odáig jutnia, hogy annak magja csirázóképességét elérje, még ha azt vesszük is, hogy némely gyommag már félig érett állapotában is kikél. Másrészt a talaj nem tömöttödhetik meg, mert mikor már jól megülepdedt, beért (amit a kizöldülés jelez), akkor ismét meglazítjuk, mert a beéredés csak hosszabb-rövidebb ideig tartó átmeneti állapot, amely után rosszabbodás következik, amit azonban megelőzünk.

Eltételezve attól, hogy az ugart trágyázni is szokták, annak hosszú ideig tartó kedvező, porhanyó állapotban léte s különösen az őszi mélyszántás folytán ható téli hideg és csapadék a talajban, vízben oldhatlan alakban levő tápláló anyagok feloldódását és tápláló vegyületekké való formálódását nagyban elősegíti, úgy hogy a föld az új vetés idejére termőképességben is meggyarapszik, mert hiszen azt a gyomoknak sem volt alkalmuk megdézsmálni.

És a gyomok ... ahányszor fordítunk a talajon, a felülre került új réteggel annyiszor hozunk fel más gyommagvakat s az ezekből kikelt gyomot a következő fordítással annyiszor pusztítjuk el.

Szóval: az ugarként művelt föld megporhanyul, megtermékenyül és megtisztul.

Nem is azért hagytak és hagynak fel a mezőgazdák az ugarral, mintha annak nem volna meg a fenti kitűnő hatása, hanem azért, mert aránylag sok munkával s a föld egy évi terméséről való lemondással jutunk el hozzá, tehát nagyon drágán. Minthogy pedig a talaj fizikai tulajdonságainak rendbentartása az idő és eszközök czélszerű megválasztásával és alkalmazásával, a tápláló anyagok pótlása pedig kiváltképen a műtrágyákkal kapcsolatos trágyázással és a vetésforgókkal más, egyszerűbb és olcsóbb módon is sikerül: természetszerűleg el kellett tűnnie az ugarnak.

Most már arra törekednék a gazda, hogy (miként a kertész) egy évben kétszer is arasson, nem pedig egyszer sem.

Ahogy én tudom, mi erdészek is szoktunk többek között a csemetekertben is „ugart“-t tartani, s azt eke helyett ásó, kapa és gereblyével olyanformán művelni, mint a mezőgazda a sajátját. Ha pedig valaki a kert bizonyos részét csemetétől üresen hagyja ugyan, de nem is műveli, az, ahol én jártam, mindenütt „parlag“ volt.

Csemetekertjeinkben egyelőre kénytelenek vagyunk megmaradni az ugarnál és nem termelhetünk bennök megszakítás nélkül csemetét, mert nem rendelkezünk olyan sokféle igényű növénynyel, mint a kertész vagy mezőgazda, nehezen jutunk istállótrágyához is, a műtrágya meg reánk nézve drága is és nincs is eléggé kipróbálva.

Bizonyos ideig ugyan sikerrel váltogathatjuk a különféle fafajok csemetéit, különösen lomblevelűeket fenyőfélékkal és megfordítva, de ez is megakad előbbutóbb, mert mégis csak erdei facsemete mindegyik.

Bekövetkezik, ha nem is a talaj elsoványodása, de a talaj-unottság, amin csak a csemetenevelés megszakítása segít.

Hogy aztán az ilyen talajt üres, fekete ugar gyanánt gondozzuk-e, vagy valamely zöld-trágyának való pillangósvirágu növényt természetben benne zöldugarként kezeljük, mellékes a dolog érdemére; a fő az, hogy gondozzuk és ne hagyjuk parlagon.

Lehet a csemetekert üres táblájában kapásnövényt is hátrány nélkül termesztetni, ha ez alá a földet jól megtrágyázzuk és gondosan munkálva, a talajt gyomtól tisztán tartjuk. De éppen ez az, ami miatt az ilyen termesztés körül eddigelé szomorú tapasztalataim vannak. Nem trágyáztak, mert ugyanis terem a csemete után, s ha

a töltögetés előtt kapáltak is, de azután (mezei mód szerint) hagyták burjánozni a gyomot, amit az meg is tett.

Csemetekerti ugartáblába való természetésre eddigi tapasztalataim szerint egyedül a gyalogpaszulyt tartom jó lelkiismerettel alkalmasnak, sőt olyannak, amely közelebbi figyelmet érdemel, mert mint pillangósvirágu gyarapítja a talaj nitrogénkészletét, s emellett ha úgy vetjük, hogy a bokrok összenőnek, jól beárnyalja a talajt, s így ez alatta nem romlik el. Kellő műveléséről és gyomlálásáról természetesen gondoskodni kell.

Chile erdei.

Albert *Federico* santjagói erdészeti, vadászati és halászati főfelügyelő közleménye szerint Chile 75,244.300 *ha* összterületéből az erdőkre 15,744.840 *ha* esik, ami az összterület 20·9⁰/₀-nak felel meg. Egyenlőtlen megoszlásuk a következő hat erdőrégió szerinti felosztást teszi szükségessé.*)

Az *első régió* a köztársaság északi határától Taltalig, Tacna, Tarapaca és Antofagasta tartományokat foglalja magában, egészben az összterületnek csak 0·01—0·03⁰/₀-át (2100 *ha*-t) képviselő erdőkkel, amelyeket a „tamarugo“ (*Prosopis tamarugo*), a „carbon“ (*Cordia decandra*) és egyéb kevésbé jelentős egyedek alkotnak.

A *második régió* Taltaltól a Choapa folyóig, Atacama és Coquimbo tartományokat foglalja magában, amelyek 0·3—2·5⁰/₀ arányában (91.700 *ha*-t képviselve) erdősültek, a „chanar“ (*Gourlica*

*) Chile köztársaság Délamerika nyugati partján 3500 *km*-en felül hosszú és 170—300 *km* keskeny sávot alkotóan a déli szélesség 17⁰ 57'—55⁰ 59' között terül el olyképen, hogy határait kelet felől a Cordilleras de los Andes hegyláncolata, nyugat felől a Csendes-óceán, északon a Rio Sama folyó, délen pedig Délamerikának legdélibb végpontja, a Horn-fok képezi. Az itt felsorolt hat erdőrégió északról dél felé egymáshoz csatlakozóan következnek. Miután északon forró, eső nélküli sivatagklíma, délen pedig fokozatosan hűvösebb és esősebb klíma van, az első és második régió fában való szegénységének épugy, mint a hatodik régió legdélibb részében tapasztalható kedvezőtlen fafejlődésnek főképen a jelzett klimatikus viszonyok az előidézői. (A fordító megjegyzése.)